

GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETMEN ADAYLARININ TOPLUMA HİZMET UYGULAMALARI DERSİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ*

Yılmaz AYDIN
MEB Yıldızkent Ortaokulu Kapaklı-Tekirdağ, Türkiye
<https://orcid.org/0000-0001-5213-8659>
yilmazaydin2009@hotmail.com

Oğuz DİLMAÇ
Atatürk Üniversitesi, Türkiye
<https://orcid.org/0000-0002-6778-6912>
oguzdilmac@atauni.edu.tr

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, Topluma Hizmet Uygulamaları (THU) dersi kapsamında gerçekleştirilen uygulama ve faaliyetler ile ilgili Resim-iş Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören öğretmen adaylarının görüşlerini araştırmaktır. Ayrıca hem nitel hem de nicel yöntemlerle gerçekleştirilmiştir. Çalışma evreni/örneklemi 2014-2015 bahar yarıyılında Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Resim İş eğitimi anabilim dalında bu dersi almakta olan 45 kişilik son sınıf öğrencisinden oluşturulmuştur. Araştırmada nicel veriler likert tipi "topluma hizmet dersinin değerlendirilmesi ölçeği" ile nitel veriler ise uzman görüşlerine dayalı olarak geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Nicel verilerin analizinde yüzde, frekans, aritmetik ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. Nitel verilere ise içerik analizi uygulanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre Öğretmen adayları dersin kendilerine toplumsal duyarlılık, farkındalık, insan ilişkilerinde rahatlık ve sorumluluk kazandırdığını, kendilerine rehberlik eden öğretim görevlisinden yeterince yardım ve destek gördüklerini, gidilen kurum yönetici ve çalışanlarının destek ve yardımlarını gördüklerini belirtmişlerdir. Dersin katkılarının oldukça fazla olduğunu belirtse de bazen maddi sıkıntıların oluştuğunu da vurgulamışlardır. Çalışmadan elde edilen diğer bulgulara göre ise dersin son sınıfta veriliyor olması öğretmen adaylarının okul deneyimi dersleriyle aynı döneme geldiği için zorlandıklarını ve önce ki dönemlerde THU dersini almayı istediklerini ortaya çıkarmıştır. Elde edilen bulgular ışığında çalışmanın sonunda ileride gerçekleştirilecek araştırmalara yönelik birtakım önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Görsel sanatlar eğitimi, topluma hizmet uygulamaları, resim-iş, sanat eğitimi

THE INVESTIGATION OF THE VIEWS RELATING WITH THE PROCESS SERVICE-LEARNING OF VISUAL ARTS TEACHER PRE-SERVICES

ABSTRACT

The aim of this study is to investigate the views of the visual arts teaching department students about activities covered by The Process Service-Learning lesson. Besides, the study is completed by the quantitative and qualitative techniques. The 45 Senior students of Atatürk University, Kazım Karabekir Faculty of Education, Visual Arts Teaching Department joined this investigation in the 2014-2015 Spring Semester. During the study the quantitative data is obtained from process service

* Bu çalışma 2017 yılında Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde kabul edilen "Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Topluma Hizmet Uygulamaları Dersine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi" başlıklı Yüksek Lisans tezinden oluşturulmuştur.

lesson evaluation scale by likert-type investigation and the qualitative data is obtained from a half constructed interview form developed by expertise views. During the analysis of the quantitative data, percentage, frequency, arithmetic mean and standard deviation are used and for qualitative data, content analysis is used. According to the data obtained from research results, teacher candidates state that The Process Service-Learning lesson brings them social sensitivity, awareness, responsibility and comfort in human relationships. They also think that they are getting sufficient help from the consultant lecturer and the relevant institutions managers and working staff. They specify that the process service lesson is helpful for them but sometimes some economical problems occur, too. The other data that is gained from the investigation is the difficulty in having two compulsive lessons; The Process Service-Learning lesson and school internship at the same time and they want to have The Process Service-Learning lesson in the earlier years of the school . By the light of the investigations results, some advices are presented.

Keywords: *Visual arts teaching, The Process Service-Learning, painting education, art education.*

Giriş

Kuşkusuz ki günümüz modern toplumunun gelişimi ve değişimi adına yükseköğretim kurumlarının katkısı inkâr edilemeyecek derecede büyüktür. Alanında uzman meslek erbablarını yetiştirmelerinin yanı sıra, ürettikleri bilimsel yayınlar, projeler ve toplumu ilgilendiren konularda ki görüşleri ile çağın gelişimine önyak olan kurumlardır. Lakin yükseköğretim kurumlarında araştırma ve öğretim yalnızca teknolojik olarak kullanılabilir bilginin üretimi ve aktarımı olarak algılanmamalı. “Üniversite, öğrencilerini demokratik düzenin güvenilir yurttaşları olacak şekilde eğitme hedefini de içinde barındırmalıdır.”(Habermas,1992). Teknolojinin gelişimi belki de en fazla insan ilişkileri üzerinde etkiye sahip olmuştur. Bilgisayar kuşağı olarak nitelendirilebilecek olan nesil maalesef toplumsallaşma problemleri yaşamaktadır. Ne yazık ki bu durumun neticesinde toplumsal sorunlardan uzak bir nesil ortaya çıkmaktadır. Topluma bağlı olarak yaşamak zorunda olan insan çevresinde ki toplumsal sorunlara karşı da duyarlı ve hassas olmak zorundadır. Staub (1979)’a göre toplumsal hassasiyet, topluma karşı olumlu sosyal davranışları içeren, toplumda ki diğer fert ya da fertlerin ihtiyaçlarına yönelik uygun davranışların gösterilmesidir (Aksoy, Çetin ve Sönmez, 2009).

Çağdaş eğitimde bilimin ve teknolojinin gelişiminde öncü olan yükseköğretim kurumları, toplumların sosyal ve kültürel açıdan da ihtiyaçlarına cevap verebilmedir. Eğitim fakültelerinin daha işlevsel olabilmesi için toplumsal duyarlılık ve sorumluluk içeren akademik programlara, projelere ve derslere yer vermesi gerekmektedir (Yeşilyaprak, 2006). Yükseköğretim kurumlarının bu yönden eksikliklerinin fark edilmesi üzerine üniversitelerde yakın zamanda müfredatlara konulan “Topluma Hizmet Uygulamaları” dersleri ile bu noksanlık giderilmeye çalışılmaktadır.

THU Tanımı

2006 yılında YÖK’ün hazırladığı üniversitelerin bünyesinde bulunan öğretmen yetiştiren kurumlarda yer alan eğitim programlarında topluma hizmet uygulamaları dersi uygulanmaya başlamıştır. Bu ders ile hedeflenen amaç “toplumun var olan güncel problemlerini tespit etmek ve çözümü için gerekli olabilecek projeler hazırlama; kongre, panel, bilgi şöleni, konferans vb. gibi bilimsel faaliyetlerde izleyici, konuşmacı veya düzenleyici olarak görev almak, sosyal sorumluluk gerektiren bazı projelerde gönüllü olarak görev yapmak; okullarda topluma hizmet çalışmalarına yönelik temel bilgi ve beceriler edinme” olarak belirlenmiştir (YÖK, 2007). Hayatın farklı alanlarında katkısı inkâr edilemeyecek olan ve birikimleri, deneyimleri ve kapasiteleriyle eğitim fakülteleri üniversitelerin ve toplumun birbirleri ile olan ilişkilerinden dolayı kurumsal açıdan üniversitenin, akademik ve idari personelin ve öğrencilerin geliştirilmesine de büyük oranda katkı sağlar (Aydın, 2006). THU dersi sayesinde bireyler sosyal ve duygusal yönlerden de gelişirler. Ayrıca bu ders sayesinde bireyler, toplumsal problemlere karşı farkındalık ve duyarlılık, işbirliği, etkin iletişim becerileri, toplumsal konularda sorumluluk bilinci kazanırlar. Bu dersi alan öğrenciler, yaşadıkları toplumla ilgili pek çok toplumsal değeri de öğrenerek, içinde buldukları çevreyi etkilemelerini ve geliştirmelerini sağlayacak olaylara farklı pencerelerden bakabilme yetisi kazanacaklardır (Yıldırım, 2011). THU dersini alan öğrencilerde başarı düzeylerinin arttığı, entelektüel gelişim seviyelerinin olumlu şekilde etkilendiği, vatandaşlık bilinçlerini sağlamlaştırdığı ve dersin okul reformuna hız kattığı; dersi alan öğrencilere ileriki

Submit Date: 29.06.2017, Acceptance Date: 17.03.2018, DOI NO: 10.7456/10802100/010

Research Article - This article was checked by Turnitin

Copyright © The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication

yaşamlarında başarılı olmaları için lazım olan bilgileri ve becerileri kazandırdığı ayrıca kariyer planları üzerinde yoğunlaşan öğrencilerin planları yaparken daha az zorlandıkları belirtmektedir. Doğal olarak topluma hizmet uygulamaları dersinin, amaçları ve etkinlikleri dersi gören öğretmen adaylarınca idrak edilebilmesi kadar; dersin planlanma, uygulanma ve değerlendirilme süreçlerinde danışman görevi yapan öğretim üyelerinin de farklı bakış açıları kazanmaları önemlidir.(Erkan, Uludağ ve Burçak, 2012).

Yukarıdaki tanımlardan da anlaşılacağı üzere dersin amaçlarının çok geniş bir yelpazede ele alındığı görülmektedir. Ayrıca bu dersle öğretmen adaylarına toplumsal problemlere karşı duyarlılık ve farkındalık, işbirliği yapabilme, dayanışma içinde hareket edebilme, etkili iletişim becerileri kazanabilme, öz değerlendirme ve öz eleştiri yapma becerilerini destekleme, toplumsal projelerde sorumluluk alma bilinci ve özgüven oluşumu kazandırmak hedeflenmiştir (Elma ve diğerleri 2010).

Bu bölümde ki bilgiler” Öğretmen Yetiştirme Milli Komitesi tarafından kabul edilip onaylandıktan sonra Yüksek Öğretim Genel Kurulu Kararıyla yayımlandıktan sonra yürürlüğe giren THU Dersi Yönergesi incelendiğinde projede görevli danışmanlara büyük görevler düştüğü görülmektedir. Belirli sayıdaki öğretmen adayına, yapacakları etkinliklerle ilgili rehberlik yapacak bir öğretim elemanı danışman olarak atanır. Bu danışmanlar dönem başında gruplarındaki öğretmen adaylarına THU dersinin işlenişi, özellikleri ve değerlendirme boyutu hakkında bilgi verir. Daha sonra öğretmen adaylarıyla beraber proje konuları belirlenir.

Oluşturulan proje ekipleri, kendi içlerinden birini proje koordinatörü olarak seçer ve proje danışmanına bildirir. Proje sırasında gerçekleştirilecek uygulamalar, *Proje Uygulama Kılavuzu* (Ek 1) dikkate alınarak yapılır. Oluşturulan gruplar düzenli aralıklarla proje danışmanının başkanlık edeceği toplantılarda bir araya gelirler. Proje ile ilgili fikir alış verişi yaparak, süreç ve sorunlara ilişkin bilgi verirler.

Oluşturulan bütün gruplar, THU dersi kapsamında gerçekleştirdikleri etkinliklere ilişkin bir portfolyo hazırlarlar. Bu portfolyolar her bir öğretmen adayının hazırlayacağı *Proje/Etkinlik Teklif Formu/Formları*, *Proje/Etkinlik Sonuçlandırma Formu/Formları*, *yapılan etkinliklere ilişkin dokümanlar ile gruba ait bir Özgün Proje/Etkinlik Öneri Formu ile Topluma Hizmet Uygulamaları Devam Çizelgesinden* oluşur. Gruplar proje sonunda hazırladıkları portfolyoları danışmanlarına teslim ederler. Gruplar hazırladıkları bu portfolyolardan değerlendirilir.

Görsel Sanat Eğitiminde Topluma Hizmet Uygulamaları

Toplumların ihtiyaç duyduğu ruhsal açıdan dengeli bireylerin yetiştirilmesinde sanat eğitimine büyük görevler düşmektedir. Özünde bireyin el becerilerini geliştirebilmenin çok ötesinde yaratıcı düşünme ve estetik düşünme beceriler gibi bir takım olumlu davranışların geliştirilmesini hedefler. İnsanoğlunun fizyolojik ve psikolojik ihtiyaçlarını giderebilen sanat eğitimi onun ruhsal, duygusal ve zihinsel yönlerini güçlendirerek mutlu bir birey olmasını sağlar (Mercin, 2011; Kurtaslan, Barışeri ve Sevinç, 2012).

Sanat eğitimi genel eğitimin bir parçası olmasına rağmen kendine özgü bir takım öğretim yöntemleri içeren bir disiplindir. Yapısı gereği bulunduğu çevre ile iç içe olmayı gerektirir. Bulduğu toplumla kuvvetli bağlar kurar. Sanat eğitimi veren kurumlar bu anlayışa uygun olarak sergiler düzenler, sanatsal etkinlikler gerçekleştirir. Bu yolla toplumla sürekli iletişimi korur.

Görsel sanatlar eğitimi bölümlerinde verilen THU dersleri bu bakımdan ayrı bir öneme sahiptir. Diğer alanlara göre toplumla iletişime geçmesi doğası nedeniyle daha kolaydır. Birlikte çalışılacak kurumlardaki proje uygulamaları diğer alanların uygulamalarından ortaya çıkan ürün, hizmet açısından çok farklı çok daha görülür olacaktır.

Alanyazın incelendiğinde, THU dersine ilişkin öğrenci görüşleri incelendiğinde (Baldwin, Buchanan, ve Rudisill, 2007; Elma vd., 2010; Jenkins ve Sheehy, 2009; Keleş ve Aydın, 2011; Kurtaslan vd., 2012; Küçükoglu ve Kaya, 2009; McConnell, Clasen, Stolfi, Anderson, Markert ve Jaballas, 2010; Nelson, Antayá-Moore, Badley, ve Coleman, 2010; Özdemir, 2011; Yılmaz, 2011; Yılmaz ve Arslan,

2016) THU dersinin öğretmen adaylarının topluma karşı duyarlılığın arttığını, toplumdaki sorunlar hakkında bilinçlenmesine ve manevi açıdan rahatlamalarına yardım ettiği, göre öğrencilerin derse ilişkin görüşlerinin olumlu yönde olduğu ve ders kapsamında en çok huzur evi ziyaretleri, ihtiyaç sahibi okullara kitap kırtasiye yardımı ve görme engelli öğrenciler için kitap okuma ve kitap yazma etkinliklerinde buldukları, THU dersinin çok yararlı bir ders olduğunu düşünmelerine rağmen uygulama ve planlama ile ilgili sorunlar olduğunu belirtmiştir. Katılımcılara göre, THU dersinin daha etkili olabilmesi için, öğretmen adaylarının ilgilerinin göz önünde bulundurulması gerektiğini, uygulama ve planlama ile ilgili sorunlar olduğunu belirtmiştir. Katılımcılara göre, THU dersinin daha etkili olabilmesi için, öğretmen adaylarının ilgilerinin göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

İlgili alanyazın taramasında ulaşılan çalışmaların ortak özelliklerinin THU dersinin çeşitli anabilim dalı ve bölümlerin öğretmen adaylarıncı nasıl algılandığını belirlemek ve bu algılarının çeşitli değişkenler açısından farklılıklar gösterip göstermediğini ortaya koymaya çalışıldığı görülmektedir. Bu araştırma yukarıda belirtilen araştırmalarla bu anlamda paralellik göstermektedir. Farklılık olarak gösterilecek unsur ise ilgili alanyazın taramalarında da karşılaşılmayan Görsel Sanatlar öğretmeni adaylarına uygulanacak olmasıdır.

Görsel Sanatlar öğretmen adaylarının toplumun sosyal ve kültürel ihtiyaçlarına cevap verebilecek düzeyde eğitim almaları büyük önem taşımaktadır. Toplumsal duyarlılığı yüksek, toplumsal sorunlara katkı sağlayabilecek düzeyde öğretmen yetiştirilmesinde THU dersi oldukça önem taşıyan bir ders olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla bu süreçte karşılaşılan problemlerin tespit edilmesi ve farklı çözüm önerilerinin ortaya konulabilmesi için bu alanda yapılacak araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu ihtiyaç doğrultusunda gerçekleştirilen bu çalışma Görsel Sanatlar öğretmeni adaylarının ülkemizde yeni sayılabilecek THU dersi ile alakalı gerçekleştirdikleri uygulamaları ve bu uygulamalar sırasında karşılaştıkları sorunları belirlemeye yönelik olduğu düşünüldüğünden önemli ve farklı olduğu ileri sürülebilir.

Problem Durumu

Bu çalışmanın konusunu oluşturan THU dersi, Türkiye'nin aksine, batıda özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nde sadece yükseköğretimin öğretmen yetiştirme dallarında değil tüm yükseköğretim programlarında, ayrıca eğitimin hemen her kademesinde sistemli bir biçimde uygulanmaktadır (Uğurlu ve Kıral, 2013). Ülkemizde son yıllarda uygulanmaya başlanan THU dersinin öğrenciler tarafından nasıl algılandığı ve katkılarının neler olduğu konusunda kendilerinin görüşlerini alma ve bu görüşleri değerlendirme ihtiyacı doğmuştur. Yapılacak olan bu araştırmada ise Resim-İş öğretmenliği anabilim dalında THU dersini alacak olan son sınıf öğrencilerinin bu derse karşı tutum ve görüşleri incelenecektir.

Araştırmanın Amacı

THU dersinin yurtdışında ve ülkemizde uygulanma amaçları ve hedefleri doğrultusunda, yapılan çalışmaların, Görsel Sanatlar öğretmen adaylarının görüşlerine göre incelenmesi araştırmanın başlıca amacıdır.

Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi; "Görsel Sanatlar öğretmen adaylarının, Topluma hizmet uygulamaları dersine ilişkin görüşleri nelerdir? Bu probleme ilişkin alt problemler ise şunlardır;

- Görsel Sanatlar öğretmen adaylarının, THU dersinde kendilerine rehberlik eden öğretim elemanları hakkında ki görüşleri nelerdir?
- Görsel Sanatlar Öğretmen adayları, THU dersinin işlenişi sırasında fakültenin imkânları hakkında ki görüşleri nelerdir?
- THU dersini alan Görsel Sanatlar Öğretmen adaylarının paydaş kurum hakkında ki görüşleri nelerdir?
- THU dersini alan Görsel Sanatlar Öğretmen adaylarının karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri nelerdir?
- Görsel sanatlar öğretmen adaylarının, THU dersine ilişkin görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, uygulama, deneysel işlem ve verilerin analizinde kullanılan tekniklere ilişkin açıklamalar yer almaktadır.

Araştırmanın Modeli

Görsel sanatlar öğretmen adaylarının THU dersi ile ilgili düşüncelerin belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada, karma yöntem kullanılmıştır. Karma yöntemler, yapılan bir çalışmada kullanılan nitel ve nicel araştırmaların ve bunlardan elde edilen verilerinin birleştirilmesini veya bütünleştirilmesini gerektirmektedir (Cresweel, 2014) Nitel ve nicel araştırma yöntemleri yapılan bir araştırma içinde birlikte kullanıldıklarında, kıyaslanabilir sonuçlar vereceğinden dolayı yapılan araştırmanın güvenilirliği de yüksek olacaktır (Patton, 2015). Nicel araştırma yöntemi olarak betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Nicel verilerin elde edilmesinde Özdemir ve Tokcan (2010) tarafından geliştirilen “THU Dersinin Değerlendirilmesi Ölçeği” (THUDDÖ) olarak adlandırılan likert tipi bir ölçme aracıyla ve nitel verilerin elde edilmesinde yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Ölçeğin kullanılabilmesi için gerekli izinler ölçeği hazırlayan araştırmacılardan alınmıştır.

Çalışmada nitel veriler ise araştırmaya katılan öğretmen adaylarının sürece ilişkin görüşlerinin derinlemesine belirlenebilmesi için yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılarak elde edilmiştir. Araştırmanın deseni karma yöntemli desenlerden açılımlı sıralı karma desendir. Araştırmacının ilk olarak nicel çalışmayı yürütüp sonuçları analiz ettikten sonra elde ettiği bu sonuçları nitel araştırmayla daha kapsamlı biçimde açıklamak için tekrar yapılandırılmasını içeren bir desendir. Başlangıçtaki nicel veri sonuçları, sonra nitel verilerle açıklandığı için açılımlı olarak nitelendirilecektir. İlk nicel aşamayı bir nitel aşama takip ettiği için de sıralı olarak adlandırılmaktadır (Creswell, 2013).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2014-2015 bahar döneminde Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Resim-iş Öğretmenliği anabilim dalında eğitim gören 4. sınıf THU dersini alan öğrencilerden oluşmaktadır. THU dersini alan öğretmen adaylarının tamamına ulaşılması hedeflendiğinden örneklem seçme yoluna gidilmemiştir.

Verileri Toplama Araçları

THU dersinin Görsel Sanatlar öğretmen adaylarının görüşlerinin incelenmesine ilişkin yapılan bu çalışmada nicel veriler Özdemir ve Tokcan (2010) tarafından geliştirilen “THU Dersinin Değerlendirilmesi Ölçeği” olarak adlandırılan likert tipi bir ölçme aracı ve yarı yapılandırılmış görüşme formlarıyla elde edilmiştir.

Bu çalışmada kullanılan THU dersinin değerlendirilmesi ölçeği yapısı ve ölçmek istediği nitelikler açısından benzer hedef kitlelere hitap ettiği için herhangi bir değişikliğe gidilmeden var olduğu haliyle kullanmanın uzman görüşleri de alınarak uygun olacağı düşünülmüştür. 5’li likert tipi ölçme aracı kullanılmıştır (“Kesinlikle Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Kararsızım”, “Katılıyorum”, “Kesinlikle Katılıyorum”). Ölçeğin güvenilirlik katsayısı .973 olarak hesaplanmıştır.

Araştırmada kullanılan nitel veri toplama aracı olarak ise Yarı Yapılandırılmış Görüşme formları kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler: Bu görüşme tekniğini kullanmanın temel gayesi genellikle öne sürülen bir hipotezi denemek değil: tersine diğer insanların tecrübelerini ve bu tecrübeleri edinirken hangi yollarla anlamlandırdıklarını ortaya çıkarmaktır (Türnüklü, 2000, 544). Bu nedenle yarı yapılandırılmış görüşme formları öğretmen adaylarının THU’na ilişkin düşünceleri, karşılaştıkları sorunlar ve süreç içinde yaşadıkları deneyimleri daha derinlemesine analiz edebilmek amacıyla deney grubuna uygulanmıştır. Öğretmen adaylarının THU dersi uygulamaları sırasında uygulanan aktif öğrenme tekniklerine yönelik gerçekleştirilen uygulamalara yönelik düşünceleri, karşılaştıkları sorunlar ve bunlara ilişkin çözüm önerilerinin incelenmesi amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formları hazırlanmıştır. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Tekniği’nde çalışmayı yürütmekte olan araştırmacı görüşme esnasında sorulacak soruları daha önceden hazırlar fakat görüşmenin

yapıldığı süreçte araştırmaya katılan kişilere bir miktar esneklik payı bırakılarak var olan soruların tekrardan düzenlenmesine ve tartışılmasına müsaade eder (Ekiz, 2013).

Yarı yapılandırılmış görüşme formu, araştırmacı tarafından hazırlanan ve alan uzmanı öğretim üyeleri tarafından kapsam geçerliliği gözden geçirildikten sonra oluşturulmuştur. Görüşmeye katılmak isteyenlerin tamamına Topluma Hizmet Uygulamaları dersinin kazanımları, uygulanması sürecinde yüz yüze gelinen durumlar ve sıkıntılar ve uygulamaya gidilen kurumla alakalı düşüncelerine, dersin değerlendirilmesi sürecine, kendilerinden neler beklendiğine, araştırmacının konumuna, katılımcıların kimliklerinin gizli tutulacağına ve başka bir yerde kullanılmayacağına dair açıklamalar yapılmıştır. Deneysel işlem sürecinde aktif öğrenme tekniklerinin uygulandığı deney grubundaki katılımcıların görüşme için uygun oldukları zamanı bildirmeleri istenmiştir. Öğretmen adaylarının görüşleri kendi izinleriyle alınmıştır. Katılımcılara araştırma sürecinde sorular hakkında görüşlerini bildirirken hangi yolla kayıt altına alınmasını istedikleri de sorulmuştur. Katılımcıların tümü görüşmelerin yazılı yolla ifade edeceklerini belirttikleri için görüşmeler yazılı olarak kayıt altına alınmıştır. Görüşmeler önceden belirlenen sürelerde, öğretmen adaylarının kendilerini rahat hissedebilecekleri ve fikirlerini çekinmeden açıklayabilecekleri bir ortamda, araştırmacı tarafından yüz yüze yapılmıştır. Katılımcılarla 20-25 dakika arasında süren görüşmeler yazılı olarak kayıt edilmiş ve görüşme süresinin bitiminde katılımcının okuması sağlanarak görüşme sonlandırılmıştır.

Verilerin Analizi

Nitel verilerin analizinde yüzde, frekans, aritmetik ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. Nitel verilerin analizinde içerik analizi sözel, yazılı ve diğer materyallerin nesnel ve sistematik bir şekilde incelenmesine olanak tanıyan bilimsel bir yaklaşımdır (Tavşancıl ve Aslan, 2001). Verileri tanımlama ve verilerin içinde saklı gerçekleri ortaya çıkarmayı amaçlayan içerik analizi; verilerin kodlanması, temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması şeklinde belirtilen dört aşamada veri analizi gerçekleştirilmiştir. (Gülbahar ve Alper, 2009; Yıldırım ve Şimşek, 2003).

Yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulandıktan sonra bulunan verilerinin analiz edilebilmesi için, nitel verileri düzenli bir şekilde incelemeyi ve sağlayan veri kodlaması yapılır, bulunan veriler genel sınıflandırmalar yapıp kategorilere ayrılır ve verilerin daha anlamlı hale getirilmesi sağlanır. Bu şekilde değişik bölümlerde bulunan ve anlamsal yönden birbirleriyle ilintili olan verilerin bir araya toplanması ve ilişkilendirilmesi olağan olmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2003). Bu çalışmada veri kodlaması tekniği uygulanarak nitel verilerin düzenlenmesinde kayda değer bir kolaylık sağlanmış ve veriler anlamlı hale getirilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde, THU dersine ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerini belirleyebilmek amacıyla gerçekleştirilen araştırmadan elde edilen verilerin analiz işlemleri ve sonuçlarına ilişkin bulgular sunulmaktadır.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Likert tipi ankette bulunan maddelerin frekans, yığılmalı frekans, yüzde ve yığılmalı yüzde değerleri aşağıda tablolar halinde gösterilmiştir.

Tablo 1.

THU Dersinde Projelerin Belirlenmesinde Öğretim Elemanı Rehberlik Görevini Yaptı

	Frekans	Yığılmalı frekans	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde
Hiç katılmıyorum	1	1	2.2	2.2
Az katılıyorum	2	3	4.4	6.6
Kısmen katılıyorum	4	7	8.9	15.5
Katılıyorum	20	27	44.5	60.0

Oldukça katılıyorum	18	45	40.0	100.0
Toplam	45	45	100.0	100.0

Tablo 1' de öğretmen adaylarının önermeye verdikleri cevaplar incelendiğinde % 44,4 ile katıldıkları %40'nın da oldukça katıldıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Bu verilere dayanarak THU dersinde öğretim elemanının gerekli rehberliği yaptığı ileri sürülebilir.

Tablo 2.

THU Dersinin Uygulama Sürecinde Öğretim Elemanı Yeterli Desteği Gösterdi

	Frekans	Yığılmalı frekans	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde
Hiç katılmıyorum	2	2	4.4	4.4
Az katılıyorum	1	3	2.2	6.6
Kısmen katılıyorum	6	9	13.3	19.9
Katılıyorum	12	21	26.7	46.6
Oldukça katılıyorum	24	45	53.4	100.0
Toplam	45	45	100.0	100.0

Tablo 2' de öğretmen adaylarının önermeye verdikleri cevaplar incelendiğinde % 26,7 ile katıldıkları %53,3'nin da oldukça katıldıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Bu verilere dayanarak THU dersinin uygulanma sürecinde öğretim elemanının yeterli desteği gösterdiği ileri sürülebilir.

Tablo 3.

THU Uygulamalarında Öğretim Elemanımız Bizimle Birlikte Uygulama Sürecine Katıldı

	Frekans	Yığılmalı frekans	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde
Hiç katılmıyorum	2	2	4.4	4.4
Az katılıyorum	3	5	6.7	11.1
Kısmen katılıyorum	5	10	11.1	22.2
Katılıyorum	15	25	33.3	55.6
Oldukça katılıyorum	20	45	44.4	100.0
Toplam	45	45	100.0	100.0

Tablo 3' de öğretmen adaylarının önermeye verdikleri cevaplar incelendiğinde % 33,3 ile katıldıkları %44,4'ün de oldukça katıldıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Bu verilere dayanarak THU dersinin uygulanma sürecinde öğretim elemanının, öğretmen adayları ile yeteri kadar uygulamaya katıldığı ileri sürülebilir.

Tablo 4.

Öğretim Elemanı THU Dersinin Değerlendirme Sürecinde Objektif ve Geçerli Kriterler Belirleyebildi

	Frekans	Yığılmalı frekans	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde
Hiç katılmıyorum	2	2	4.4	4.4
Az katılıyorum	-	2	-	4.4
Kısmen katılıyorum	4	6	8.9	13.3
Katılıyorum	15	21	33.3	46.7
Oldukça katılıyorum	24	45	53.3	100.0

Toplam	45	45	100.0	100.0
---------------	----	----	-------	-------

Tablo 4’ de öğretmen adaylarının önermeye verdikleri cevaplar incelendiğinde % 33,3 ile katıldıkları %53,3’nin da oldukça katıldıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Bu verilere dayanarak THU dersinin değerlendirilmesinde öğretim elemanının objektif ve geçerli kriterler belirlediği ileri sürülebilir.

Tablo 5

Öğretim Elemanımız THU’nun Değerlendirme Sürecinde Eşit ve Objektif Bir Tutum Sergiledi

	Frekans	Yığılmalı frekans	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde
Hiç katılmıyorum	1	1	2.2	2.2
Az katılıyorum	1	2	2.2	4.4
Kısmen katılıyorum	4	6	8.9	13.3
Katılıyorum	9	15	20.0	33.3
Oldukça katılıyorum	30	45	66.7	100.0
Toplam	45	45	100.0	100.0

Tablo 5’ de öğretmen adaylarının önermeye verdikleri cevaplar incelendiğinde % 20,0 ile katıldıkları %66,7’nin de oldukça katıldıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Bu verilere dayanarak öğretim elemanının grupları değerlendirmede eşit ve objektif davrandığı ileri sürülebilir.

Tablo 6.

Öğretim Elemanı THU’nun Değerlendirme Sürecinde Grup İçinde Adaletli ve Eşit Bir Şekilde Davrandı

	Frekans	Yığılmalı frekans	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde
Hiç katılmıyorum	1	1	2.2	2.2
Az katılıyorum	-	1	-	2.2
Kısmen katılıyorum	3	4	6.7	8.9
Katılıyorum	14	18	31.1	40.0
Oldukça katılıyorum	27	45	60.0	100.0
Toplam	45	45	100.0	100.0

Tablo 6’ da öğretmen adaylarının önermeye verdikleri cevaplar incelendiğinde % 31,1 ile katıldıkları %60,0’nin da oldukça katıldıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Bu verilere dayanarak öğretim elemanının her grup üyesini adaletli ve eşit biçimde değerlendirdiği ileri sürülebilir.

Tablo 7.

Öğretim Elemanı THU Dersinin Değerlendirilme Sürecinde Uygulamada Gerçekleştirilen Bütün Çalışmaları Değerlendirmede Dikkate Aldı

	Frekans	Yığılmalı frekans	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde
Hiç katılmıyorum	1	1	2.2	2.2

Az katılıyorum	-	1	-	2.2
Kısmen katılıyorum	2	3	4.4	6.6
Katılıyorum	17	20	37.8	44.4
Oldukça katılıyorum	25	45	55.6	100.0
Toplam	45	45	100.0	100.0

Tablo 7’de öğretmen adaylarının önermeye verdikleri cevaplar incelendiğinde % 37,8 ile katıldıkları %55,6’nın da oldukça katıldıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Bu verilere dayanarak öğretim elemanının dersin değerlendirilmesinde uygulamanın başından sonuna kadar tüm çalışmalarını değerlendirdiği ileri sürülebilir.

Tablo 8.

THU Dersi Sayesinde Toplumsal Duyarlılığımın ve Farkındalığımın Arttığına İnanıyorum.

	Frekans	Yığılmalı frekans	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde
Hiç katılmıyorum	2	2	4.4	4.4
Az katılıyorum	-	2	-	4.4
Kısmen katılıyorum	2	4	4.4	8.8
Katılıyorum	16	20	35.6	44.4
Oldukça katılıyorum	25	45	55.6	100.0
Toplam	45	45	100,0	100.0

Tablo 8’ de öğretmen adaylarının önermeye verdikleri cevaplar incelendiğinde % 35,6 ile katıldıkları %55,6’nın da oldukça katıldıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Bu verilere dayanarak THU dersinin öğretmen adaylarına toplumsal duyarlılık ve farkındalık kazandırdığı ileri sürülebilir.

Tablo 9.

THU Dersi İşbirliği Yapabilme Becerimin Geliştirmesine Olumlu Katkıları Oldu

	Frekans	Yığılmalı frekans	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde
Hiç katılmıyorum	1	1	2.2	2.2
Az katılıyorum	1	2	2.2	4.4
Kısmen katılıyorum	3	5	6.7	11.1
Katılıyorum	13	18	28.9	40.0
Oldukça katılıyorum	27	45	60.0	100.0
Toplam	45	45	100.0	100.0

Tablo 9’da öğretmen adaylarının önermeye verdikleri cevaplar incelendiğinde % 28,9 ile katıldıkları %60,0’nın da oldukça katıldıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Bu verilere dayanarak THU dersinin öğretmen adaylarının işbirliği yapma becerilerinin geliştiği ileri sürülebilir.

Tablo 10.

Öğretmen Eğitiminde THU Dersinin Gerekli Olduğunu Düşünüyorum

	Frekans	Yığılmalı frekans	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde
Hiç katılmıyorum	1	1	2.2	2.2
Az katılıyorum	-	1	-	2.2
Kısmen katılıyorum	5	6	11.1	13.3
Katılıyorum	7	13	15.6	28.9
Oldukça katılıyorum	32	45	71.1	100.0
Toplam	45	45	100.0	100.0

Tablo 10'da öğretmen adaylarının önermeye verdikleri cevaplar incelendiğinde % 15,6 ile katıldıkları %71,1'inin de oldukça katıldıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Bu verilere dayanarak THU dersinin öğretmen gerekli olduğunu düşündükleri ileri sürülebilir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 11.

THU Dersinin Uygula Sürecinde Fakültemizin Olanaklarından Gerektiği Ölçüde Faydalandık

	Frekans	Yığılmalı frekans	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde
Hiç katılmıyorum	10	10	22.2	22.2
Az katılıyorum	3	13	6.7	28.9
Kısmen katılıyorum	9	22	20.0	48.9
Katılıyorum	15	37	33.3	82.2
Oldukça katılıyorum	8	45	17.8	100.0
Toplam	45	45	100.0	100.0

Tablo 11'de öğretmen adaylarının önermeye verdikleri cevaplar incelendiğinde %22,2 ile hiç katılmadıkları %20,0 ile kısmen katıldıkları % 33,3 ile katıldıkları %17,8'nin de oldukça katıldıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Bu verilere dayanarak THU dersinin uygulanması boyunca fakültenin imkânlarından (fotokopi, çıktı alınması vs.) faydalandıkları fakat yeterli düzeyde olmadığı ileri sürülebilir.

Tablo 12.

Bölüm ve Fakülte Yönetimi Karşılaştığımız Problemlere Çözümüne İlişkin Yardımcı Oldu

	Frekans	Yığılmalı frekans	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde
Hiç katılmıyorum	5	5	11.1	11.1
Az katılıyorum	3	8	6.7	1.8
Kısmen katılıyorum	9	17	20.0	37.8
Katılıyorum	12	29	26.7	64.4
Oldukça katılıyorum	16	45	35.6	100.0
Toplam	45	45	100.0	100.0

Tablo 12'de öğretmen adaylarının önermeye verdikleri cevaplar incelendiğinde %20,0 ile kısmen katıldıkları % 26,7 ile katıldıkları %35,6'nın da oldukça katıldıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Bu

verilere dayanarak THU dersinin uygulanması sürecinde bölüm/fakülte yönetimi gerekli olduğunda problemleri çözmelerine yeterli düzeyde yardımcı olduğu ileri sürülebilir.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 13

THU Uygulamaları Boyunca İşbirliği Yapan Kurumlarda Yönetici ve Yetkililer Bizi Destekledi

	Frekans	Yığılmalı frekans	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde
Hiç katılmıyorum	3	3	6.7	6.7
Az katılıyorum	2	5	4.4	11.1
Kısmen katılıyorum	7	12	15.6	26.7
Katılıyorum	17	29	37.8	64.4
Oldukça katılıyorum	16	45	35.6	100.0
Toplam	45	45	100.0	100.0

Tablo 13' de öğretmen adaylarının önermeye verdikleri cevaplar incelendiğinde %15,6 ile kısmen katıldıkları % 37,8 ile katıldıkları %35,6'nın da oldukça katıldıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Bu verilere dayanarak THU dersinin uygulanması sürecinde gittikleri kurumda/kurumlarda yönetici ve yetkililerin yeterince desteğini gördükleri ileri sürülebilir.

Tablo 14.

THU Uygulamaları Boyunca İşbirliği Yapan Kurumlarda Çalışanların Desteğini Gördük

	Frekans	Yığılmalı frekans	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde
Hiç katılmıyorum	3	3	6.7	6.7
Az katılıyorum	2	5	4.4	11.1
Kısmen katılıyorum	5	10	11.1	22.2
Katılıyorum	12	22	26.7	48.9
Oldukça katılıyorum	23	45	51.1	100.0
Toplam	45	45	100.0	100.0

Tablo 14' de öğretmen adaylarının önermeye verdikleri cevaplar incelendiğinde % 26,7 ile katıldıkları %51,1'inin de oldukça katıldıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Bu verilere dayanarak THU dersinin uygulanması sürecinde gittikleri kurumda/kurumlarda çalışanların yeterince desteğini gördükleri ileri sürülebilir.

Dördüncü Alt probleme İlişkin Bulgular

Tablo 15.

Dersin Uygulanması Sürecinde Ulaşım Yönünden Sorunlar Yaşadık

	Frekans	Yığılmalı frekans	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde
Hiç katılmıyorum	6	6	13.3	13.3

Az katılıyorum	4	10	8.9	22.2
Kısmen katılıyorum	8	18	17.8	40.0
Katılıyorum	14	32	31.1	71.1
Oldukça katılıyorum	13	45	28.9	100.0
Toplam	45	45	100.0	100.0

Tablo 15’de öğretmen adaylarının önermeye verdikleri cevaplar incelendiğinde %17,8 ile kısmen katıldıkları % 31,1 ile katıldıkları %28,9’unun da oldukça katıldıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Bu verilere dayanarak THU dersinin uygulanması sürecinde ulaşım yönünden sorun yaşayan öğretmen adayları olduğu ileri sürülebilir.

Tablo 16.

THU Dersin Uygulama Aşamasında Maddi Yönden Birtakım Sorunlarla Karşılaştık

	Frekans	Yığılmalı frekans	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde
Hiç katılmıyorum	8	8	17.8	17.8
Az katılıyorum	3	11	6.7	24.4
Kısmen katılıyorum	11	22	24.4	48.9
Katılıyorum	11	33	24.4	73.3
Oldukça katılıyorum	12	45	26.7	100.0
Toplam	45	45	100.0	100.0

Tablo 16’da öğretmen adaylarının önermeye verdikleri cevaplar incelendiğinde %17,8 ile Hiç katılmadıkları %24,4 ile kısmen katıldıkları % 24,4 ile katıldıkları %26,7’nin da oldukça katıldıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Bu verilere dayanarak THU dersinin uygulanması boyunca maddi açıdan (para, beslenme vb.) sıkıntılar yaşadıkları ileri sürülebilir.

Tablo 17.

Öğretmen Adaylarının Ölçeğin “Dersin Faydaları” Alt Boyutuna İlişkin Görüşleri

Maddeler	N	\bar{X}	S
1.THU dersi sayesinde toplumsal duyarlılığımın ve farkındalığımın arttığına inanıyorum.	45	4.38	.94
2. THU dersi işbirliği yapabilme becerimin geliştirmesine olumlu katkıları oldu	45	4.43	.90
3. Öğretmen eğitiminde THU dersinin gerekli olduğunu düşünüyorum	45	4.54	.87
Toplam	45	4.45	.90

Tablo 17’de görüleceği gibi elde edilen verilere göre araştırmaya katılan öğretmen adaylarının görüşleri incelendiğinde Topluma Hizmet Uygulamaları dersinin kendileri açısından oldukça faydalı olduğu ($\bar{X}=4,45$) bulunmuştur. Diğer bir deyişle öğretmen adayları THU dersine ilişkin görüşlerinde, “bu ders sayesinde toplumsal duyarlılık ve farkındalık kazandıkları ve yine dersin kendi kişiliklerine diğer katkısının da işbirliği yapma becerilerinin gelişimini sağlaması ayrıca dersin öğretmen yetiştirme programlarında ne kadar gerekli olduğunu ” ilgili maddelerde oldukça katılıyorum düzeyinde görüş belirterek ortaya koymuşlardır.

Tablo 18.

Öğretmen Adaylarının Ölçeğin “Öğretim Elemanı” Alt Boyutuna İlişkin Görüşleri

Maddeler	N	\bar{X}	S
1. THU dersinde projelerin belirlenmesinde öğretim elemanı rehberlik görevini yaptı	45	4.16	.93
2. THU dersinin uygulama sürecinde öğretim elemanı yeterli desteği gösterdi	45	4.23	1.07
3. THU uygulamalarında öğretim elemanımız bizimle birlikte uygulama sürecine katıldı	45	4.07	1.12
4. Öğretim elemanı THU dersinin değerlendirme sürecinde objektif ve geçerli kriterler belirleyebildi	45	4.32	.98
5. Öğretim elemanımız grupları değerlendirmede eşit ve objektif davrandı	45	4.47	.92
6. Öğretim elemanımız THU'nun değerlendirme sürecinde eşit ve objektif bir tutum sergiledi	45	4.47	.82
7. Öğretim elemanı THU'nun değerlendirme sürecinde grup içinde adaletli ve eşit bir şekilde davrandı	45	4.45	.79
Toplam	45	4.31	.95

Tablo 18'deki verilere göre, öğretmen adaylarının cevaplanan ölçeğin “öğretim elemanı” alt boyutuyla ilgili görüşleri ağırlıklı olarak “katılıyorum” ile “Oldukça katılıyorum” arasında ($\bar{X}=4,31$) düzeyde çıkmıştır. Bu değerden yapılacak çıkarım öğretmen adaylarının kendilerine danışmanlık yapan öğretim elemanlarından ağırlıklı olarak memnun olduklarıdır.

Tablo 19.

Öğretmen Adaylarının Ölçeğin “Fakülte Olanakları” Alt Boyutuna İlişkin Görüşleri

Maddeler	N	\bar{X}	S
1. THU dersinin uygula sürecinde fakültemizin olanaklarından gerektiği ölçüde faydalandık	45	3.18	1.42
2. Bölüm ve fakülte yönetimi karşılaştığımız problemlere çözümüne ilişkin yardımcı oldu	45	3.69	1.33
Toplam	45	3.44	1.38

Tablo 19'te elde edilen verilere göre, öğretmen adaylarının THU dersinin uygulandığı süreç boyunca fakültenin imkânlarından faydalanma konusundaki genel görüşleri “ Katılıyorum” ($\bar{X} =3,44$) düzeyindedir. Elde edilen değerden, öğretmen adaylarının fakülte imkânlarından orta düzeyde faydalandıkları ve yaşadıkları sorunların çözümünde pekte sıkıntı yaşamadıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 20.

Öğretmen Adaylarının Ölçeğin “Uygulamaya Gidilen Kurum” Alt Boyutuna İlişkin Görüşleri

Maddeler	N	\bar{X}	S
1. THU uygulamaları boyunca işbirliği yapan kurumlarda yönetici ve yetkililer bizi destekledi	45	3.92	1.15

2. THU Uygulamaları Boyunca İşbirliği Yapan Kurumlarda Çalışanların Desteğini Gördük	45	4.12	1.20
Toplam	45	4.02	1.17

Tablo 20 'de elde edilen verilere göre Öğretmen adayları uygulamaya gittikleri kurumla ilgili genel olarak "oldukça katılıyorum" görüşünü beyan etmişler ve ($\bar{X} = 4,02$) düzeyi tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmen adayları, uygulama boyunca gittikleri kurumlardaki yöneticiler ve diğer çalışanların genel olarak kendilerine yardımcı olduklarını ve desteklerini esirgemediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 21.

Öğretmen Adaylarının Ölçeğin "Maddi Sorunlar" Alt Boyutuna İlişkin Görüşleri

Maddeler	N	\bar{X}	S
1. Dersin uygulanması sürecinde ulaşım yönünden sorunlar yaşadık	45	3.54	1.36
2. THU dersin uygulama aşamasında maddi yönden birtakım sorunlarla karşılaştık	45	3.36	1.42
Toplam	45	3.45	1.39

Tablo 21 'de elde edilen verilere göre, katılımcıların THU dersinin uygulanması süresince kısmi de olsa maddi sıkıntılar çektiklerini görüşlerinde belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının uygulama boyunca özellikle para, yemek vb. gibi konularda bazı maddi sıkıntılar yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Nitel araştırmalar için örneklem grubuna karar vermek nicel araştırmalara göre daha zordur. Çünkü izlenmesi gereken net bir yol yoktur. Burada önemli olan neyi bilmek istediğiniz, araştırmanın amacı, güvenilirlik durumu ve elde bulunan zaman ve kaynaklar ölçüsünde neler yapabileceğinizdir. Her zaman olduğu gibi kısıtlı kaynaklarla küçük bir örneklem grubuyla özel bir olguyu derinlemesine araştırmayı veya daha geniş kapsamlı bir araştırma için büyük bir örneklem grubuyla çalışmayı seçebilirsiniz (Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., Demirel F., 2014). Bu bağlamda araştırma örnekleme 30 kişiyle sınırlı tutulup nitel veriler yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile elde edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılmış, nitel veri analiz yöntemlerinden içerik analizi yapılarak analizleri gerçekleştirilmiştir. İçerik analizinde veri kodlaması yapılarak, elde edilen veriler kategoriler altında sınıflandırılır ve anlamlı hale getirilir. Böylelikle farklı bölümlerde yer alan ve anlam bakımından ilişkili olan verilerin bir araya getirilmesi ve ilişkilendirilmesi mümkün olmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2003). Bu çalışmada nitel verilerin düzenlenmesinde önemli bir kolaylık sağlayan veri kodlaması yapılarak. Veriler anlamlı hale getirilmiştir. Elde edilen veriler birbirinden bağımsız iki uzman tarafından analizleri yapılarak, elde edilen benzerlikler ve farklılıklar incelenerek sonuçlara ulaşılmıştır. Uzmanların yapmış oldukları analizlerin tutarlılığını belirlemek için Miles ve Huberman'ın (1994:4) önerdiği güvenilirlik formülü [$\text{Güvenirlik} = \frac{\text{Görüş Birliği}}{\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı}}$] kullanılmış, hesaplama sonucunda güvenilirliğin %85'in üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Güvenirlik hesaplarının %70'in üzerinde çıkması, araştırma için güvenilir kabul edilmektedir (Miles ve Huberman, 1984). Buradan elde edilen sonuçlar ışığında araştırmanın güvenilir olduğu kabul edilmiştir.

Tablo 22.

İlerde Mesleki Yaşantınızda Bu Dersin Size Yararlı Olacağını Düşünüyor Musunuz? Nedenini Açıklayınız.

Maddeler	f	%
-----------------	----------	----------

Submit Date: 29.06.2017, Acceptance Date: 17.03.2018, DOI NO: 10.7456/10802100/010

Research Article - This article was checked by Turnitin

Copyright © The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication

Evet	26	86.68
Hayır	1	3.33
Kararsızım	3	9.99
Toplam	30	100

Tablo 22 incelendiğinde öğretmen adayları içinde bu dersin yararlı olacağını düşünenlerin oranının %86,68 olduğu, yararlı olmayacağını düşünenlerinin ise %3,33 olduğu görülmektedir. Kararsız olanların oranı ise %9,99dur. Elde edilen bulgular ışığında öğretmen adaylarının bu dersin yararlı/yararsız olduğunu düşündükleri görülmektedir. Derse ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinden bazıları aşağıda verilmiştir;

Ö2. *Rehabilitasyon merkezlerine uygulamaya gitmekteyiz. Özel eğitime muhtaç öğrencilere nasıl yaklaşabileceğimi, onlarla nasıl iletişim kurabileceğimi ve onların davranış biçimlerinden ne gibi sonuç çıkarabileceğim konusunda bilgi sahibi olduğumu düşünüyorum. Bu durumun empati yapabilmelerini sağladığını ve dolayısıyla öğretmenlik mesleğine atandığım takdirde engelli öğrencilere daha yararlı olacağımı düşünüyorum. Bu nedenle THU dersinin son derece gerekli olduğunu her öğretmen adayının bu dersi alması gerektiğini düşünüyorum.*

Ö4. *THU dersinde toplumun sorunlarına farklı açılardan yaklaşabilmeyi öğrendiğimi düşünüyorum. Farklı yaş ve meslek grubundan insanlarla ve öğrencilerle daha sağlıklı iletişimler kurmama neden oldu. İleriki meslek hayatımda bunun benim için çok fayda sağlayacağını düşünüyorum.*

Ö7. *Öğretmenlik mesleğinin topluma karşı birçok konuda sorumluluk gerektirdiği, öğretmenlerin üzerine düşen toplumsal görevleri olduğu ve bu görevleri yerine getirirken doğru iletişim kanalları kullanabilmeyi ve iş birliği içinde çalışabilmeyi, THU dersi bana aşılamıştır.*

Tablo 23.

Bu Dersin Lisans Programında Olması Hakkında Ne Düşünüyorsunuz?

Maddeler	f	%
Gerekli	28	93.34
Gereksiz	1	3.33
Kararsızım	1	3.33
Toplam	30	100

Tablo 23’de verilen öğretmen adaylarının THU dersinin lisans programında yer almasına ilişkin görüşleri incelendiğinde gerekli olduğunu düşünenlerin oranının %93,34 olduğu, gereksiz olduğunu düşünenlerinin ise %3,33 olduğu görülmektedir. Kararsız olanların oranı ise %3,33 dür. Elde edilen bulgular ışığında öğretmen adaylarının bu dersin lisans programlarında gerekli/gereksiz olduğunu düşündükleri görülmektedir. Dersi lisans programlarında yer almasına ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinden bazıları aşağıda verilmiştir;

Ö3. *Bu dersin lisans programında olmasının gerekli olduğunu düşünüyorum. THU dersinin ileriki meslek hayatımda ne gibi sorunlarla karşılaşabileceğimi ve bu sorunların üstesinden nasıl gelebileceğim hakkında bir rehber niteliği taşıdığını düşünüyorum.*

Ö6. *Bu dersi alan üniversite öğrencilerinin daha bilinçli olduğu ve bütün lisans programlarında da olması gerektiğini düşünüyorum. Fikir, düşünce ve davranışlarımı geliştirdiğini ve bana beceri kazandırdığına inanıyorum.*

Ö9. *Dersin bana yararlı bilgiler kattı fakat son sınıf programında yer almasının beni biraz zorladı. KPSS sınavına hazırlandığım için yeterince derse odaklanamadım. Keşke daha önce ki yıllarda bu dersi almış olsaydım.*

Tablo 24.

THU Dersinin Kişisel Gelişiminizde Hangi Yönlerinize Katkısı Olduğunu Düşünüyorsunuz?

Maddeler	f	%
Empati yapabilme	6	20
Yardımlaşma	4	13.34
Sosyal konularda duyarlılığı artırma	8	26.66
Toplum değerlerine saygılı	6	20

Submit Date: 29.06.2017, Acceptance Date: 17.03.2018, DOI NO: 10.7456/10802100/010

Research Article - This article was checked by Turnitin

Copyright © The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication

olma		
Kendine güvenme	5	16.67
Bir katkısı olmadı	1	3.33
Toplam		100

Tablo 24 deki verilere göre Öğretmen adayları THU dersi sayesinde kendilerinde; empati yapabilme%20, yardımlaşma%13,34, sosyal konularda duyarlılıklarını artırma%26,66, toplum değerlerine saygılı olma%20, kendine güvenme%16,67, katkısı olduğunu bildirir iken, dersin bir katkısı olmadı%3,33 görüşünü savunan küçük bir yüzdelik dilimde mevcuttur. Aşağıda bazı öğrenci açıklamalarına yer verilmiştir.

Ö13 Evet kişisel gelişimimize katkıları çok oldu. Rehabilitasyon merkezine gitmeden önce öğrencilerden korkuyordum onlara yaklaşmıyordum. Şimdi onlarla empati kurup rahat iletişime geçebiliyorum. İyi ki rehabilitasyon merkezine gitmişim.

Kendilerine olan güven ve saygılarının gelişimiyle, karşılaşabilecekleri güçlükleri aşabileceklerine inanmaktadırlar. Aşağıda verilen öğrenci açıklaması genel düşünceyi de barındırdığı için önemli bulunmuştur.

Ö20, İnsanlarla iletişim kurabilme, karşılaştığım sorunlara çözüm odaklı bakabilme, sosyal konularda duyarlılık kazanma, toplumun değerlerine karşı saygılı davranma gibi özellikler kazanarak bu dersin(THU) kişisel gelişimimi bir adım daha ileri taşıdığı görüşündeyim.

Tablo 25.

Bu Ders Yaşama Bakış Açınızı Değiştirdi Mi?

Maddeler	f	%
Değiştirdi	24	80
Değiştirmede	2	6.66
Kararsızım	4	13.34
Toplam	30	100

Tablo 25 incelendiğinde öğretmen adayları içinde bu dersin bakış açılarını değiştirdiğini düşünenlerin oranının %80 olduğu, değiştirmedeğini düşünenlerinin ise %6,66 olduğu görülmektedir. Kararsız olanların oranı ise %13,34 tür. Elde edilen bulgular ışığında öğretmen adaylarının bu dersin yaşama bakış açılarını değiştirdiklerini düşündükleri görülmektedir. Derse ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinden bazıları aşağıda verilmiştir;

Ö7, Evet değiştirdi. Artık öğrencilere karşı tutumum daha iyi.

Ö13, Benim yaşama bakış açımı çok değiştirdiğini söyleyebilirim. Çünkü artık insanlara daha hassas davranıyorum, kimseyi kırmaya kıyamıyorum.

Ö30, Bu dersi aldıktan sonra bazı durumlarda, olayların birde farklı boyutu olduğunu ve birde oradan baktığımı fark ettim.

Özellikle farklı insan toplulukları ve farklı meslek gruplarında ki bireyler hakkında daha sığ düşüncelere sahipken THU dersini aldıktan sonra farklı kurumlarda uygulamalara katılan öğretmen adayları önyargılarından sıyrılıp empati kurma becerilerini geliştirdiklerini ve daha hassas yaklaşımlar sergilediklerini dile getirmişlerdir.

Tablo 26.

Bu Derste Gerçekleştirdiğiniz Uygulama ve Projeleri Gerçekleştirirken Faydalı Olduğuna İnandınız Mı?

Maddeler	f	%
İnanırım	27	90
İnanmadım	2	6.67
Kararsızım	1	3.33
Toplam	30	100

Tablo 26 verilerine göre öğretmen adayları derste ki uygulama ve projelerin gayet faydalı olduğuna inanmakla%90 birlikte uygulamak istedikleri bazı projelerin materyal ve imkân eksikliğinden dolayı yarım kaldığını ya da hayata geçirilemediğini ifade ederek; bu durumun onlarda bir burukluk

Submit Date: 29.06.2017, Acceptance Date: 17.03.2018, DOI NO: 10.7456/10802100/010

Research Article - This article was checked by Turnitin

Copyright © The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication

oluşturduğunu belirtmişlerdir. Fakat her şeye rağmen elde ki imkânlar doğrultusunda gerçekleştirdikleri projelerin bile çok faydalı olduğunu düşünmektedirler. Ders sürecinde ki uygulama ve projelerin faydalı olduğuna inanmayanlar%6,67 ve kararsız kalanlar ise %3,33 oranında kalmıştır.

Tablo 27.

THU Dersi Sizce Nerelerde İşlenmeli, Farklı Kurumlarda Gerçekleştirilmesi Hakkında Neler Düşünüyorsunuz?

Maddeler	f	%
Müzelerde	3	10
İlkokul ve ortaokullarda	2	6.67
Rehabilitasyon merkezlerinde	10	33.33
Kütüphanelerde	2	6.67
Yaşlı Huzur evlerinde	5	16.67
Hastanelerde	3	10
Yuvalar ve Yetiştirme Yurtlarında	5	16.66
Toplam	30	100

Tablo 27'deki verilere göre müzelerde % 20 ilkokul ve ortaokullarda % 6,67 rehabilitasyon merkezlerinde %33,33 kütüphanelerde % 6,67 yaşlı huzur evlerinde %16.66 hastanelerde %10 ve yuvalar ve yetiştirme yurtlarında %16.66 olarak belirtmişlerdir.

Öğretmen adayları genel olarak farklı kurumların kendileri için faydalı olduğunu düşünüyor. Bu dersin amacının yerine getirilmesi hakkında farklı kurumlarda uygulamaya gitmenin gerektiğini vurgulayan öğretmen adayları, gidilen her farklı kurumun kendilerine farklı deneyimler kattığını belirtmişlerdir. Farklı kurumlar hakkında daha çok bilgi sahibi olduklarını, sosyal ilişkilerinin geliştiğini ve her kurumun imkân ve şartlarını öğrendiklerini dile getirmişlerdir. Bazı öğretmen adayları ise uygulamaya gidilen kurumların birbirine benzer yapıda ki kurumlar olması gerektiğini belirtmiştir.

Tablo 28.

THU Dersinin Amacına Ulaştığını Düşünüyor Musunuz?

Maddeler	F	%
Evet	26	86.68
Hayır	2	6.66
Kararsızım	2	6.66
Toplam	30	100

Tablo 28. ye göre öğretmen adayları THU dersinin amacına ulaştığı konusunda evet diyenler% 86,68 hayır diyenler%6,66 ve kararsız kalanlar ise%6,66 oranında düşüncelerini belirtmişlerdir. Dersin amacına ulaşıp ulaşılmadığı sorusuna en büyük yüzdelik dilimi evet olarak veren öğrenciler dersin amacına ulaştığını göstermişlerdir.

Tablo 29.

Sizce THU Dersinin Amacına Daha İyi Ulaşabilmesi İçin Ne Gibi Etkinlikler Veya Uygulamalar Yapılabilir?

Maddeler	f	%
THU dersinin lisans programındaki yeri değiştirilmeli	11	36.67
THU dersi için kurumlar bilgilendirilmeli	6	20
THU dersi için gidilen kurumlara az da olsa bir ödeme fakülte tarafından yapılmalıdır.	7	23.33
Öğretmen adaylarının branşlarına yönelik projeler	6	20

Submit Date: 29.06.2017, Acceptance Date: 17.03.2018, DOI NO: 10.7456/10802100/010

Research Article - This article was checked by Turnitin

Copyright © The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication

yapılmalı

Toplam	30	100
---------------	----	-----

Tablo 29. deki verilere göre THU dersinin amacına daha iyi ulaşabilmesi için dersin lisans programında ki yerinin değiştirilmesini isteyen %36,67 THU dersi için gidilen kurumların bilgilendirilmesini isteyen %20 bu dersin uygulanma sürecinde öğretmen adaylarına maddi katkı sağlamak için fakülte tarafından az da olsa bir ödeme yapılmasını isteyen %23,33 ve öğretmen adaylarının kendi branşlarına yönelik projelerin yapılmasını isteyen %20 öğretmen adayı bulunmaktadır. Yukarıda ki genellemeler dışında ise dikkate değer bir açıklama gelmemiştir.

TARTIŞMA SONUÇ ve ÖNERİLER

Tezin bu bölümde araştırma sonunda elde edilen bulgular ışığında çalışmanın genel bir özetine ve bu sonuçlara dayalı olarak önerilere yer verilmiştir.

Sonuçlar

Modern çağın bize sunduğu sayısız teknolojik nimetin yanı sıra önümüze koyduğu birçok sorun da inkâr edilemez. Bu sorunların belki büyük çoğunluğu toplumsal kökenli nedenlerden kaynaklanmaktadır. Teknik olarak gün geçtikçe gelişirken toplumsal ilişkilerimizi ve insani değerlerimizi kaybediyoruz, işte bu nokta da ulu önder Mustafa Kemal Atatürk'ün “ milletleri kurtaranlar yalnız ve ancak öğretmenlerdir” veciz sözü THU dersinin öğretmen adaylarına verilmesinin önemini bir kat da arttırmaktadır. Öğretmenler, gelecek kuşakların şekillenmesinde önemli bir rol oynadıkları gibi insanların toplum içerisinde karşılaştığı sorunların nedenleri ve sonuçlarını daha yakından görürler. Bugün ve gelecekte toplumsal ve insani olarak olabilecek sorunları öngörme yetisine belki de bu önemli rollerinden dolayı sahiptirler. Öğretmenlerimize, yeni nesillerimizi şekillendirdiği ve bulunduğu çevrelerde gerek bilgisiyyle gerek kültürüyle aydınlığın timsali oldukları için toplumsal projelerde en büyük önemi arz etmektedir.

Bu bölümde araştırma kapsamında ulaşılan bulguların sonuçlarına ve bu sonuçlar doğrultusunda yapılacak olan tartışmalara yer verilmiştir. Araştırmada, THU dersine ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerini ne düzeyde etkilediği belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca söz konusu değişkenlere yönelik öğrenci görüşleri analiz edilerek nitel verilere ulaşılmış ve bu verilerin nicel verileri destekleyip desteklemediğine bakılmıştır. Araştırmanın alt problemlerine ilişkin nicel ve nitel bulgulara ait sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Nicel bulgulara ilişkin sonuçlar

Öğretmen adaylarının THU Dersinin Değerlendirilmesi Ölçeğine verdikleri cevaplar incelendiğinde THU dersinin kendileri açısından oldukça faydalı olduğu ($\bar{X}=4,45$) görüşüne sahip oldukları “bu ders sayesinde toplumsal duyarlılık ve farkındalık kazandıkları ve yine dersin kendi kişiliklerine diğer katkısının da işbirliği yapma becerilerinin gelişimini sağlaması ayrıca dersin öğretmen yetiştirme programlarında ne kadar gerekli olduğunu ” ilgili maddelerde oldukça katılıyorum düzeyinde görüş belirterek ortaya koymuşlardır. Ayrıca öğretim elemanının gerekli rehberliği yaptığını ($\bar{X}=4,45$), öğretim elemanından yeterince onları desteklediğini ($\bar{X}=4,23$), bunların yanı sıra öğretmen adaylarının fakülte imkânlarından faydalandıklarını düşündükleri ($\bar{X}=3,44$), uygulama boyunca gittikleri kurumlardaki yöneticiler ve diğer çalışanların genel olarak kendilerine yardımcı olduklarını ve desteklerini ($\bar{X}=4,02$), ifade etmişlerdir. Öğretim elemanından dersin uygulanması süresince gerekli desteği gördükleri görüşünün ise ilk iki görüşten daha olumlu olduğu ve öğretim elemanı dersin değerlendirilmesinde objektif ve geçerli kriterler belirledi, öğretim elemanının grupları değerlendirirken şeffaf şekilde yaklaşması, eşit ve objektif davranması, öğretim elemanının tüm grup üyelerini adaletli ve eşit biçimde değerlendirmesi, öğretim elemanının dersin değerlendirme aşamasında uygulama sürecinin başından sonuna kadar yapılan bütün çalışmalarını değerlendirmesi konularında ki görüşlerinin en olumlu görüşleri olduğu belirlendi. Buna karşın öğretmen adayları dersin uygulanması sürecinde ulaşım yönünden sorunlar çektiklerini de belirtmişlerdir ($\bar{X}=3,54$),

Elde edilen bu sonuçlar öğretmen adayların THU dersi hakkındaki genel görüşlerinin olumlu olduğu görülmektedir. Bunun nedeni öğretim elemanının, derse ilişkin gerekli önemi göstermesi ve değerlendirme aşamasında adil davranması öğretmen adaylarının THU'ya ilişkin görüşlerini olumlu olmasına neden olmuş olabilir. Elde edilen bulguları destekleyen araştırmalar bulunmaktadır (Gökçe, 2011; Kesten, 2012; Kocadere ve Seferoğlu, 2013; Uğurlu ve Kıral, 2012; Tilki, 2011).

Nitel bulgulara ilişkin sonuçlar

Araştırmanın ikinci alt problemine ilişkin öğretmen adayların THU dersine ilişkin görüşleri alınmış ve içerik analizi yapılarak yorumlanmıştır. Elde edilen nitel bulgular, genel olarak öğretmen adaylarının THU dersine olumlu görüşler bildirdiklerini göstermiştir.

Dersin faydaları hakkında ise öğretmen adayları genel olarak THU dersinin onlara faydalı olduğu görüşünde olmaktadır. Dersin onlara toplumsal olaylara karşı duyarlılık ve farkındalık kazandırdığını, işbirliği içinde çalışma yapma becerisi geliştirmelerini sağladığını ve THU dersinin öğretmen eğitimi veren programlarda gerekli olduğu görüşlerini belirtmişlerdir.

Fakülte imkânları konusunda ise öğretmen adaylarının memnuniyet seviyesinin düştüğü gözlenmekle birlikte çok bariz bir şikâyet durumu bulunmamaktadır. Dersin uygulanma sürecinde fakültenin; fotokopi, çıktı alma vs. gibi imkânlarından yararlanma konusunda şikâyetleri daha fazla iken bölüm/fakülte yönetiminin gerekli olduğunda problemleri çözmelerine daha fazla yardımcı olduklarını belirtmişlerdir.

Uygulamaya gittikleri kurumlarda ise genel olarak kurum yetkililerinin ve çalışanlarının desteklerini gördüklerini belirtmişlerdir. Tabi bu desteklerin ağırlıklı olarak kurum çalışanları tarafından verildiği gözlemlenmektedir.

Maddi sorunları büyük ölçüde olmayan öğretmen adayları, ulaşım konusunda sorun yaşamaktan ziyade beslenme- yemek konusunda daha fazla sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Tabi yukarıda ki sonuçlardan yapılacak çıkarımlar öğretmen adaylarının ders süreci boyunca memnuniyetsizliklerinin üst düzeyde değil kısmen olduğudur.

Araştırmanın nitel verilerinden çıkarılacak sonuçlar ise, THU dersinin öğretmen adaylarına önemli ölçüde katkı sağladığı; sosyal konularda daha hassas davrandıkları, insanlarla olan ilişkilerinde daha etkili oldukları görülmektedir. Farklı kurumlarla, farklı meslek grupları ile işbirliği içinde çalışmaları farklı kesimlerde ki insanlar hakkında empati kurma becerilerini geliştirmiştir. İnsanlarla olan iletişimlerinde ön yargılı olmamayı öğrenmiş, kendilerini ifade edebilme kabiliyetleri ve özgüvenleri gelişmiştir. İleriki meslek yaşantılarında yaşayabilecekleri sorunlarla yüzleşerek neler yapabilecekleri sorunları nasıl çözebilecekleri hakkında tecrübelere sahip olmuşlardır. Öğretmen adaylarının genel beklentisi kendi branşlarına yönelik projelerde yer almak olmuş ve kendilerini bu projelerde daha başarılı olabilecekleri konusunda ifade etmişlerdir. Dersin kesinlikle lisans programında olması yönünde görüş bildirseler de okul deneyimi ile aynı dönemde olmasının onları yorduğu ve daha önce ki yıllarda almalarının daha uygun olacağını belirtmişlerdir. Ders hakkında öğrencilerin ve öğretim elemanlarının daha yerinde proje üretebilmeleri için ders döneminden önce seminer verilmesi ve yapılabilecek örnek projelerin tanıtılması daha uygun olacaktır.

Yapılan benzer araştırmalarda THU dersi hakkında yapılan çıkarımlar şöyledir, Özdemir ve Tokcan (2010), THU dersinin öğretmen adaylarının görüşlerine göre incelenmesini amaçlayan çalışmalarında benzer sonuçlar elde etmişlerdir. Çalışmada elde edilen bulgulardan hareketle, çalışma evreninde bulunan öğretmen adaylarının görüşlerine göre THU dersinin onlarda bıraktığı izlenim genel olarak olumlu yönde olduğu ve çoğunlukla kendilerine bu derste danışmanlık yapan öğretim elemanının gerekli seviyede rehberlik yaptığını. Ve kendilerine THU dersinin uygulama süreci boyunca gerekli desteği verdiklerini, tarafsız ve adil şekilde değerlendirme yaptıklarını belirtmişlerdir. Elma ve diğerleri(2010)'nin yaptığı araştırma sonuçlarına bakıldığında, sosyalleşme boyutundaki ifadelerle katılım ortalamalarının yüksek olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının THU dersinde farklı toplumsal kesimlere yönelik geliştirdikleri projeler sayesinde iletişim, dayanışma, sorumluluk duygusu, sorunlara çözüm üretme duyarlılığı gibi konularda sosyalleşmelerine katkı sağladığı

belirlenmiştir. Kurtaslan vd. (2012)'nin yaptıkları bir çalışmada Resim-iş öğretmen adayları ve Müzik öğretmen adaylarının katılımıyla gerçekleştirmişlerdir. Güzel sanatlar eğitiminde doğal bir süreç olan performansa dayalı aktivitelerin yanı sıra ihtiyacı olan hedef kitleye yönelik eğitim projeleri hazırlanmalıdır. Yapılan eğitimlerin sonunda ürünler sergilenmelidir. Ulaşılan bu sonuçta da branşa yönelik çalışmaların daha yerinde olacağı ortaya konmuştur.

Öneriler

Bu bölümde kullanılan yöntemlerle ilgili olarak daha sonraki çalışmalara ışık tutabilecek bazı öneriler sunulmuştur.

1.THU dersine ilişkin özellikle öğretim elemanlarının dersin kapsamı, uygulama süreci ve proje çalışmaları konusunda bilgilendirilmesi gerekmektedir. Öğretim elemanlarının bilinçlendirilmesi, THU dersi kapsamında daha donanımlı olması açısından hizmet içi eğitime tabi tutulabilirler.

2. THU dersi farklı uygulama yerlerinde, farklı öğrenci gruplarıyla işlenişi, bu işleniş sırasında işbirliği yapılan kurum ve kuruluşlarda karşı karşıya gelinen sorunlara çözüm yolu önerebilen çalışmalar yapılabilir.

3. THU dersi öğretmenlik programlarının ilk yıllarında verilebilir.

4.THU dersi eğitim fakültesi dışında hem diğer programlara da verilebilir.

5.THU dersi için üniversitede de bir koordinasyon birimi kurulabilir. Bu birim sayesinde projede destek istenilecek kurumlar ile anlaşma konusunda tek noktadan iletişim kurulabilir.

KAYNAKÇA

- Aksoy, B., Çetin, T. ve Sönmez, Ö. F. (2009). *Topluma hizmet uygulamaları*, Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Aydın, P. (2006). *Eğitim bilimleri bakış açısıyla eğitim fakülteleri ve topluma hizmet işlevi çalışmayı*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları. Yayın No: 200, Yayına Hazırlayan: Prof. Dr. Çağlayan Dinçer.
- Baldwin, S., Buchanan, A.M., & Rudisill, M.E. (2007). *What teacher candidates learned about diversity, social justice, and themselves from service-learning experiences*. *Journal of Teacher Education*, 58(4), 315-327.
- Creswell, J. W.(2013).*Araştırma deseni*. (Çev. Demir, S. B.).Ankara: Eğiten kitap.
- Elma, C., Kesten, A., Kiroğlu, K., Uzun, E. M., Dicle, A. N., & Palavan, Ö. (2010). *Öğretmen adaylarının topluma hizmet uygulamaları dersine ilişkin alguları*. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi [Educational Administration: Theory and Practice]*, 16(2), 231-252.
- Erkan, S. , Uludağ, G. ve Burçak, S.(2012).*İlköğretim bölümü öğretmen adaylarının topluma hizmet uygulamaları dersine ilişkin algularının incelenmesi*. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education) Özel Sayı 1*: 184-194.
- Habermas, J. (1992) *Rasyonel bir topluma doğru*. Ankara. Vadi Yayınları.
- Jenkins, A. & Sheehy, P. (2009). *Implementing service learning in special education coursework: What we learned*. *Education*, 129 (4), 668-682.
- Keleş, U. P. & Aydın, S.(2011). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının topluma hizmet uygulamaları dersi hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi*. *EÜFBED - Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi Cilt-Sayı: 4-2*, 169-184.
- Kurtaslan, Z. , Barışeri, N. ve Sevinç, S.(2012). *Güzel sanatlar bölümü öğrencilerinin topluma hizmet uygulamaları dersine yönelik farkındalık düzeyleri*. *e-journal New World Sciences Academy*, Volume: 7, Number: 4, Article Number: D0109.
- Küçüköğlü, A. ve Kaya, H.İ., (2009). *Toplum hizmetine dayalı bir öğrenme uygulaması olarak THU*. *I. iyilik sempozyumu*. 20-21 Haziran. Elazığ: Elazığ Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü ve Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 73-80.
- Mercin, L. (2011). *Sanat nedir?* (Edt. Ali Osman Alakuş, Levent Mercin), *Sanat eğitimi ve görsel sanatlar öğretimi*. (2. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- McConnell, E., Clasen, C., Stolft, A., Anderson, D., Markert, R., ve Jaballas, E. (2010). *Community service and the pediatric exam: An introduction to clinical medicine via a partnership between first year medical students and a community elementary school*. *Teaching ve Learning in Medicine*, 22(3), 187-190.

Submit Date: 29.06.2017, Acceptance Date: 17.03.2018, DOI NO: 10.7456/10802100/010

Research Article - This article was checked by Turnitin

Copyright © The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication

- Nelson, C., Antayá-Moore, D. Badley, K., & Coleman, W. (2010). *The sustaining possibilities of service-learning engagements. Teachers ve Teaching*, 16(3), 353- 371.
- Özdemir, S.(2011) / *Eğitim fakültelerinde topluma hizmet uygulamaları dersinin değerlendirilmesi/ uluslararası yükseköğretim kongresi: yeni yönelişler ve sorunlar (UYK-2011) 27-29 Mayıs 2011, İstanbul; 3. Cilt / Bölüm XV / Sayfa 2218.*
- Uğurlu Z. Kırıl,E. (2012). *Öğretmen adaylarının topluma hizmet uygulamaları dersinin işleyiş süreci ve kazanımlarına ilişkin görüşleri. Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 2 (1). 59-93. http://joiss.karabuk.edu.tr/Makaleler/1964335803_4.%20z.ugurlu-e.k%C4%B1ral.pdf adresinden 15/11/2016 tarihinde alınmıştır.*
- Yeşilyaprak B. (2006). *Eğitim bilimler bakış açısıyla eğitim fakülteleri ve topluma hizmet işlevi çalıştayı, 2000, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi.*
- Yıldırım, A. (2011). *Topluma hizmet uygulamaları dersine ilişkin temel kavramlar. S. Erdoğan (Ed.), Topluma Hizmet Uygulamaları. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.*
- Yılmaz, M. ve Arslan, Ş. (2016). *Öğretmen adaylarının topluma hizmet uygulamaları dersine yönelik algıları. Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 5(2), 598-607.*
- YÖK. (2007). *Öğretmen yetiştirme ve eğitim fakülteleri (1982-2007). Yükseköğretim Kurulu Yayını. <http://www.yok.gov.tr/content/view/16/52> adresinden 11/12/2014 tarihinde alınmıştır.*